

Til lovforslag nr. L 161

Folketinget 2012-13

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 16. maj 2013

Betænkning

over

Forslag til lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET)

[af justitsministeren (Morten Bødskov)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 27. februar 2013 og var til 1. behandling den 14. marts 2013. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1529/2012 om PET og FE. Justitsministeren sendte den 24. februar 2012 betænkningen til udvalget, jf. REU alm. del – bilag 269, folketingsåret 2011-12. Betænkningen har været sendt i høring, og den 26. februar 2013 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra FN-forbundet.

Justitsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 19 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Venstres medlemmer af udvalget er af den opfattelse, at PET udfører en meget væsentlig opgave i vores samfund og løser denne opgave på glimrende vis. Tjenesten har afværget adskillige terrorangreb på dansk jord og dermed forhindret potentielle tab af menneskeliv og omfattende materielle ødelæggelser.

Venstre har intet at udsætte på PET's indsats og ønsker, at tjenesten fortsat skal have vide rammer til at udføre sine opgaver. Omvendt er Venstre af den principielle opfattelse,

at der bør føres et grundigt tilsyn med en myndighed med så vidtgående beføjelser som Politiets Efterretningstjeneste. Det er altafgørende, at love og regler bliver overholdt og borgernes rettigheder bliver respekteret.

Venstre ser nærværende lovforslag som et skridt i den rigtige retning, hvormed man styrker den parlamentariske kontrol med PET's arbejde og øger legalitetskontrollen i kraft af det nye tilsynsorgan.

Venstre bifalder, at lovforslaget indebærer et egentligt lovgrundlag for Politiets Efterretningstjeneste, hvor borgerne kan læse, hvilke love og regler PET arbejder inden for. Denne ændring er langt at foretrække frem for det nuværende paradigme, hvor tjenesten opererer efter instrukser fra Justitsministeriet.

Venstre er desuden tilfredse med, at det såkaldte Wamberg-udvalg, der blev oprettet ved en administrativ beslutning i 1964, og som frem til i dag har ført tilsyn med PET, ved lov erstattes af et uafhængigt PET-tilsyn.

Endvidere er det positivt, at Folketingets Kontroludvalg efter pres fra Venstre fremadrettet vil blive inddraget ved udpegningen af medlemmer til dette tilsyn. Dette sikrer tilsynet et stærkere mandat til at operere uafhængigt og dermed bedre mulighed for, at udvalget kan udføre/løse sin kontrolopgave.

Generelt er der imidlertid efter Venstres opfattelse alene tale om et skridt i den rigtige retning. Venstre havde gerne set, at regeringen havde tilstræbt yderligere indsigt i tjenestens arbejde og øget kontrol med denne, end det for nærværende er tilfældet.

Venstre respekterer til fulde den aftale, der er indgået, men efter Venstres opfattelse styrker man ikke muligheden for parlamentarisk kontrol nævneværdigt, men blot indsigten, fordi det stadig væk vil være sådan, at selv hvis Folketingets Kontroludvalg bliver opmærksom på uregelmæssigheder, lovbrud og andet, er reaktionsmulighederne meget begrænsede.

Venstre havde desuden gerne set, at nærværende forslag havde været mere vidtgående i forhold til legalitetstilsynet og legalitetskontrollen i det nye tilsynsorgan, herunder at tilsynet havde fået mulighed for at føre tilsyn med en bredere del af PET's arbejdsområde end blot data- og personregistreringer. Det var der imidlertid ikke ønske om blandt de partier, der står bag aftalen, hvilket Venstre tager ad notam. Dog finder Venstre, at det kompromis og den aftale, der er indgået, er med til at fremtidssikre PET's muligheder for at løse sine opgaver og er i forening med en styrkelse af retssikkerheden.

Et *mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Enhedslistens medlemmer af udvalget mener, at der bør oprettes et reelt uafhængigt tilsynsorgan, der har til opgave at føre tilsyn med efterretningstjenesternes arbejde i bred forstand, herunder også efterretningstjenesternes overholdelse af reglerne i forbindelse med operativt arbejde, aflytninger, overvågninger m.v. Det er efter Enhedslistens mening helt basalt, at myndigheder, som tillægges beføjelser, også underlægges kontrol, selv om det for efterretningstjenesternes vedkommende selvsagt må ske under mere lukkede former, end for så vidt angår andre myndigheder. Enhedslisten er derfor stærkt kritisk over for, at der med dette lovforslag i praksis kun er mulighed for at føre kontrol med den afgrænsede del af efterretningstjenesternes arbejde, som vedrører personregistreringer.

Enhedslisten mener desuden, at et uafhængigt tilsynsorgan burde have kompetence til at føre tilsyn med efterretningstjenesternes udstedelser af såkaldte sikkerhedsvurderinger og –godkendelser, både når tjenesterne leverer sikkerhedsvurderinger, som har betydning for eksempelvis ansættelsesforhold, og når der foretages sikkerhedsgodkendelser i forbindelse med tildeling af statsborgerskab. Efterretningstjenesternes vurderinger har vidtrækkende konsekvenser, fordi de kan betyde, at mennesker mister eller ikke får en ansættelse eller bliver afvist i forbindelse med en ansøgning om statsborgerskab, selv om de i øvrigt opfylder alle krav. Derfor er det efter Enhedslistens mening retssikkerhedsmæssigt problematisk, at der ikke eksisterer en mulighed for at påklage efterretningstjenesternes vurderinger, og en sådan klageadgang kunne man have etableret i forbindelse med dette lovforslag.

Enhedslisten bemærker desuden, at det er praktisk muligt for lande, som Danmark normalt sammenligner sig med, at

have både effektive efterretningstjenester og effektiv terrorbekæmpelse, samtidig med at der føres en mere dybdegående og uafhængig demokratisk kontrol af efterretningstjenesterne. Enhedslisten ønsker sig, at man lader sig inspirere af eksempelvis Norge, hvor parlamentet udpeger et uafhængigt organ, der har fri adgang til at føre kontrol med efterretningstjenesternes arbejde og overholdelse af alle gældende regler.

Enhedslisten mener ikke, at dette lovforslag i tilstrækkelig grad indfører en kontrol med efterretningstjenesterne, som skaber fornøden tryghed for, at reglerne og retssikkerhedsgarantier bliver overholdt, og bemærker, at dette er blevet endnu mere nødvendigt, i takt med at efterretningstjenesterne særligt de sidste ti år med indførelse af terrorpakker og anden lovgivning er blevet tildelt øgede beføjelser til at foretage indgreb over for borgerne.

Enhedslisten ønsker desuden at henvise til bl.a. hørings svaret fra Retssikkerhedsfonden, hvori det påpeges, at kriteriet for lovlig registrering af borgere efter gældende regler følger et såkaldt nødvendighedskriterium, men at der med lovforslagets vedtagelse indføres et lempeligere kriterium. Dette finder Enhedslisten uacceptabelt, idet det må være at betragte som et væsentligt indgreb over for borgere, når man registreres hos en efterretningstjeneste, og dette derfor kun bør ske, når det er nødvendigt for efterforskningen.

Et *mindretal* i udvalget (V, EL og LA) finder det glædeligt, at det nye uafhængige tilsyn med PET, jf. loven, vil skulle afgive en årlig redegørelse for sin virksomhed til justitsministeren, og at redegørelsen forelægges for Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne (Kontroludvalget). *Mindretallet* finder, at den offentlige redegørelse af den årlige redegørelse, som jf. loven skal finde sted, bør ske i form af en redegørelse til Folketinget efter bestemmelserne i Folketingets Forretningsordens § 19. *Mindretallet* vil i den forbindelse forvente, at ministeren som udgangspunkt beder Retsudvalget om en forhandling af redegørelsen (en redegørelsesdebat).

Inuit Ataatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Jesper Petersen (S) Julie Skovsby (S) Mogens Jensen (S) Mette Reissmann (S) Ole Hækkerup (S) Rasmus Prehn (S)

Jeppe Mikkelsen (RV) Zenia Stampe (RV) Camilla Hersom (RV) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) fmd. Mette Boye (SF)

Pernille Skipper (EL) Johanne Schmidt-Nielsen (EL) Henning Hyllested (EL) Doris Jakobsen (SIU) Kim Andersen (V)

Preben Bang Henriksen (V) Inger Støjberg (V) Karen Jespersen (V) Jan E. Jørgensen (V) Karsten Lauritzen (V)

Kristian Pihl Lorentzen (V) Karsten Nonbo (V) Peter Skaarup (DF) Dennis Flydtkjær (DF) Pia Adelsteen (DF)

Kim Christiansen (DF) Simon Emil Ammitzbøll (LA) Tom Behnke (KF) nfmd.

Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	9
Socialdemokratiet (S)	45	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Dansk Folkeparti (DF)	22	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1

Oversigt over bilag vedrørende L 161

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat, fra justitsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 3/5-13 fra FN-forbundet
5	1. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 161

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om en redegørelse for, om tilsynets henstillinger, fulgte og ikke-fulgte, vil komme til offentlighedens kendskab og indgå i den almindelige demokratiske debat i Folketinget som led i den parlamentariske kontrol med regeringen og PET, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om overholdelse af reglerne i §§ 3, 4 og 7-11 i loven samt regler udstedt i medfør heraf, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om en redegørelse for de samlede regler, der gælder for PET's virke ud over lovforslaget, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren kan bekræfte, at der ved lovforslagets vedtagelse, for så vidt angår tilsyn med PET, udelukkende er tale om indførelse af et uafhængigt tilsyn med PET's behandling af oplysninger i tilknytning til personregistreringer, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm., om det er korrekt forstået, at medlemmer af ledelsen i lovlige politiske organisationer kan blive genstand for registrering hos PET udelukkende på baggrund af deres lovlige politiske aktiviteter, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om, hvordan det skal forstås, at PET kan behandle oplysninger, herunder registrere personers lovlige politiske aktiviteter, så længe dette klassificeres som, at PET får mulighed for at »tilvejebringe baggrundsmateriale til forståelse af generelle samfundsmæssige forhold«, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om, hvordan tilsynet selv reelt bliver den, der afgør, hvordan dette »need to know« til enhver tid afgrænses i praksis, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm., om ministeren vil sammenligne kontrol- og tilsynsordningerne i lovforslaget med de øvrige nordiske landes kontrol og tilsyn med deres efterretningstjenester, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om, hvilke konsekvenser det vil have i praksis, at PET i dag er underlagt et såkaldt nødvendighedskriterium ved personregistrering, og at der med lovforslaget indføres et såkaldt relevanskriterium, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

- 10 Spm., om ministeren vil sammenligne lovforslaget med rapporten »Legal Standards and Best Practice for Oversight of Intelligence Agencies« udgivet af DCAF, Human Rights Centre University of Durham og EOS, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om, hvorfor ministeren mener, at et uafhængigt tilsyn med PET, der er bredere end lovforslagets og som bl.a. omfatter tilsyn med operative aktiviteter hos PET, vil kunne betyde, at fremmede efterretningstjenester ikke længere finder grundlag for at samarbejde med PET på samme måde som i dag, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om, hvilke fravigelser der konkret tænkes på, når ministeren bl.a. i fremsættelsestalen omtaler fravigelser fra de almindelige persondataretlige principper og begreber, som er nødvendige for, at PET fortsat effektivt kan løse sine opgaver, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om, hvem der hhv. i dag, og efter det foreslåede lovgrundlag vil få virkning, skal føre tilsyn med, at PET overholder indholdet af de dommerkendelser, der angår tjenesten, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om, hvilke begrænsninger der er for, at ombudsmanden kan føre tilsyn med, at PET følger reglerne, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvilke konsekvenser der forventes at være ved den nye regulering af PET i forhold til, hvordan PET videregiver personfølsomme oplysninger til fremmede magter, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm., om det er korrekt, at parlamenterne i størstedelen af EU-medlemsstaterne har en formel rolle i udpegning eller indstilling af de ikke-parlamentariske organer, der kontrollerer og fører tilsyn med efterretningstjenesterne, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om, hvilke forskelle der vil være i reglerne under hhv. den nuværende lovgivning, og efter lovforslaget får virkning, i forhold til hhv. sletning af oplysninger, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm. om, hvad praksis er for de tilfælde, hvor PET internt eller via den interne kontrol bliver opmærksom på, at der er sket en fejlregistrering eller et lov-, regel- eller instruksbrud, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm. om kommentar til henvendelsen af 3/5-13 fra FN-forbundet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå